

Repertoriumnummer 914
Datum van uitspraak 19 oktober 2016
Rolnummer 2015/AG/329
Artikel 792, 2 ^e lid Ger. W. op 21 oktober 2016 Kennisgeving aan partijen en ongetekend afschrift aan respectievelijke raadsleden

Uitgifte

Uitgereikt aan
op € JGR

Arbeidshof Gent

Afdeling Gent

zevende kamer

Arrest

COVER 01-00000695685-0001-0010-01-01-1

FOD SOCIALE ZEKERHEID, Directie-generaal Personen met een Handicap, met burelen te 1000
BRUSSEL, Finance Tower, Kruidtuinlaan 50 bus 150

appellant,

vertegenwoordigd door mr. HANTSON Christel, advocaat te 9600 RONSE, Zonnestraat 20

tegen

D. B. S., wonende te [REDACTED], [REDACTED]

geïntimeerde,

vertegenwoordigd door mr. WELLEKENS Jan loco mr. VANDEN BROECKE Paule, advocaat te 9700
OUDENAARDE, Doornikstraat 20

1. De feiten.

S. D. B. werd op 7 oktober 1991 het slachtoffer van een zwaar verkeersongeval met een ernstige invaliditeit tot gevolg.

De rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde kende hem bij vonnis van 11 december 2000 een schadevergoeding toe. Deze vergoeding is samengesteld uit verschillende schadeposten waaronder, maar niet uitsluitend, een bedrag van 77.255,52 euro (3.116.480,00 BEF) als vergoeding voor hulp aan derden.

S. D. B. diende pas op 29 april 2014 een aanvraag in om tegemoetkomingen als persoon met een handicap.

Bij een eerste beslissing van 24 juni 2014 werd de inkomensvervangende tegemoetkoming geweigerd met ingang van 1 mei 2014 aangezien het bedrag van de in aanmerking te nemen inkomsten het bedrag van de wettelijk voorziene tegemoetkoming te boven gaat. Er werd wel een integratietegemoetkoming van 5.629,12 euro per jaar toegekend met ingang van 1 mei 2014.

Dat laatste werd gecorrigeerd met een tweede beslissing, gedagtekend 24 september 2014. Het betreft een ambtshalve herziening. De integratietegemoetkoming wordt daarin bepaald op 1.753,13 euro per jaar (met ingang van 1 oktober 2014). De beslissing is een "rectificatie" omdat aan de eerste beslissing "een onregelmatigheid of een materiële vergissing kleeft". Dit maal wordt rekening gehouden met het kapitaal van 77.255,52 euro, toegekend als vergoeding voor hulp van derden.

Mr. Paule Vanden Broecke, raadsman van **S. D. B.**, schreef de FOD Sociale Zekerheid aan bij brief van 15 oktober 2014 met verzoek tot ambtshalve verbetering. De FOD Sociale Zekerheid deelde bij schrijven van 20 oktober 2014 mee daar niet te kunnen op ingaan.

S [REDACTED] D [REDACTED] B [REDACTED] was het niet eens met deze beslissing en heeft beroep aangetekend bij de arbeidsrechtbank.

2. Procedure.

S [REDACTED] D [REDACTED] B [REDACTED] tekende beroep aan bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van de arbeidsrechtbank te Gent, afdeling Oudenaarde op 12 december 2014. Hij vorderde het hoger beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren en de bestreden beslissing teniet te doen. Verder te zeggen voor recht dat hij recht heeft op een integratietegemoetkoming van 5.629,12 euro, en minstens te zeggen voor recht dat 24.864,21 euro buiten de berekeningsbasis dient te blijven. Tevens vorderde hij de FOD Sociale Zekerheid te veroordelen tot de kosten van het geding, in zijn hoofde begroot op 240,50 euro rechtsplegingsvergoeding.

Bij vonnis van 22 september 2015 werd de vordering toegelaten en gegrond verklaard. De bestreden beslissing werd vernietigd en er werd gezegd voor recht dat de FOD Sociale Zekerheid bij de berekening van de integratietegemoetkoming geen rekening mag houden met de gemeenrechtelijke vergoeding voor hulp van derden. De FOD Sociale Zekerheid werd verwezen in de kosten van het geding.

Het vonnis werd bij gerechtsbrief van 28 september 2015 ter kennis gebracht aan partijen.

De FOD Sociale Zekerheid heeft bij verzoekschrift hoger beroep aangetekend tegen dit vonnis. De akte hoger beroep werd neergelegd ter griffie van het arbeidshof Gent, afdeling Gent op 28 oktober 2015.

De zaak werd ingeleid op de zitting van 18 november 2015. Bij beschikking van 24 december 2015 bepaalde de voorzitter de conclusietermijnen en werd de rechtsdag bepaald op 21 september 2016 (artikel 747, § 2 Gerechtelijk Wetboek). De partijen werden gehoord in hun middelen en conclusies ter openbare terechtzitting, waarna de debatten werden gesloten.

3. Beroepsgrieven en vordering.

De FOD Sociale Zekerheid acht zich gegriefd door het bestreden vonnis. De Dienst voert aan dat het toegekend kapitaal blijvend dient aangerekend te worden, overeenkomstig artikel 8bis van het koninklijk besluit van 6 juli 1987 betreffende de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming. Het cumulatieverbod geldt ongeacht of de toegekende schadevergoeding belastbaar is of niet, aldus de FOD Sociale Zekerheid.

De FOD Sociale Zekerheid vordert het hoger beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren en het bestreden vonnis teniet te doen en opnieuw wijzende, de oorspronkelijke vordering af te wijzen als

onontvankelijk, minstens ongegrond. Ten slotte vordert de FOD Sociale Zekerheid de kosten te begroten als naar recht.

4. Bespreking.

4.1. Het hoger beroep werd tijdig en regelmatig naar de vorm ingesteld. Het is ontvankelijk.

4.2. De discussie handelt over het aanrekenen van de schadevergoeding voor hulp van derden op de integratietegemoetkoming.

Ook op de inkomensvervangende tegemoetkoming wordt een bedrag aangerekend, meer bepaald van 10.792.318 frank. Hoewel dat bedrag niet wordt vermeld in het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg, is hierover geen betwisting (overigens werd de inkomensvervangende tegemoetkoming reeds in de eerste beslissing geweigerd op grond van inkomsten).

4.3. Het is niet meer dan normaal, noodzakelijk en terecht dat de overheidsdiensten het cumulatieverbod toepassen. Zij werken immers met publieke middelen zodat een correcte toepassing van de wetgeving zich opdringt. Vandaar overigens dat er niet enkel een cumulatieverbod bestaat maar ook een subrogatieplicht geldt (Y. Stevens en J. Werbrouck, "Voorschot van schadevergoeding geen automatisch bewijs van bestaansmiddel, NJW 2016, afl. 344, 499).

Het stelsel is subsidiair; dubbele vergoedingen voor dezelfde schade worden in beginsel niet toegestaan.

4.4. De regels aangaande het cumulatieverbod en de subrogatieplicht liggen vervat in artikel 7 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap. Dit artikel 7 betreft het onderzoek naar het inkomen (inz. art. 7 §1 en §3). De *in casu* relevante tekst van het thans toepasselijke artikel 7 luidt als volgt:

§ 1. De in artikel 1 bedoelde tegemoetkomingen kunnen enkel toegekend worden indien het bedrag van het inkomen van de persoon met een handicap en het bedrag van het inkomen van de persoon met wie hij een huishouden vormt, het in artikel 6 bedoelde bedrag van de tegemoetkomingen niet overschrijdt.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, wat moet worden verstaan onder "inkomen" en door wie, volgens welke criteria en op welke wijze het bedrag ervan moet worden bepaald.

(...)

§ 2. De persoon met een handicap en de persoon met wie hij een huishouden vormt, moeten hun rechten laten gelden :

1° op de uitkeringen en vergoedingen waarop hij aanspraak kan maken krachtens een andere Belgische of buitenlandse wetgeving of krachtens de regels van toepassing op het personeel van een internationale openbare instelling, en die hun grond vinden in een beperking van het verdienvermogen, in een gebrek aan of vermindering van de zelfredzaamheid of in de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek betreffende de burgerlijke aansprakelijkheid; (...)

§ 3 en 4. (...).

Wat het cumulatieverbod betreft, verwijst de FOD Sociale Zekerheid verder naar artikel 8bis, tweede lid van het KB van 6 juli 1987 betreffende de inkomensvervangende tegemoetkoming en integratietegemoetkoming. Die bepaling luidt als volgt:

"In de gevallen waarin het vonnis of de minnelijke schikking het gedeelte van het kapitaal dat voor de vergoeding van de vermindering van het verdienvermogen en dat voor de vermindering van de zelfredzaamheid is bestemd, niet nader bepaalt, geschiedt de omzetting in lijfrente op 70 pct. van het kapitaal dat als vergoeding aan de aanvrager werd toegekend voor de vermindering van het verdienvermogen en op 30 pct. van het kapitaal dat als vergoeding aan de aanvrager wordt toegekend voor de vermindering van de zelfredzaamheid".

Uit het geheel van deze bepalingen volgt dat het cumulatieverbod betrekking heeft op vergoedingen die voor "dezelfde schade" als de tegemoetkomingen toegekend worden.

Zo mogen de tegemoetkomingen voor personen met een handicap niet verminderd worden met een schadevergoeding voor morele schade, met een schadevergoeding toegekend aan de ouders van het slachtoffer/persoon met een handicap, of met een vergoeding voor de periode voorafgaand aan de ingang van het recht op tegemoetkomingen (bv. Arbh. Luik, 16 november 2010, *Soc. Kron.* 2012, p. 290 met verwijzing aldaar naar andere rechtspraak; Arbh. Gent, 16 december 2015, <http://jre.juridat.just.fgov.be/pdfapp/download/blob?idpdf=N-20151216-6>; *NJW* 2016, afl. 344, 499, noot J. Werbrouck en Y. Stevens).

4.5. De logische vraag *in casu* is dan ook of de integratietegemoetkoming en de gemeenrechtelijke schadevergoeding voor hulp van derden dezelfde schade dekken.

Alvorens hierop in te gaan merkt het hof vooraf zijdelings op dat doorgaans wordt aangenomen dat de integratietegemoetkoming en het persoonlijk assistentiebudget (PAB) samen kunnen genoten worden. Hier geldt geen cumulatieverbod (zie bv. Arbh. Gent, 15 januari 2014, *VAV* 2015/1, p. 48, *JTT* 2014, afl. 1181, 101). Dit PAB wordt (of werd) toegekend in toepassing van artikel 16, 2° van het Decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het Intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (inmiddels vervangen door de bepalingen aangaande de persoonsvolgende financiering). Het betreft "de gehele of

gedeeltelijke tenlasteneming van de kosten van de persoonlijke assistentie en de organisatie ervan". Maar ook dat Decreet kent een cumulatieverbod. Het ligt vervat in het artikel 14. Door dat cumulatieverbod is er geen PAB voor wie reeds vergoed werd in gemeen recht voor dezelfde schade als de schade die het PAB dekt. Ter zake wordt door rechtspraak aangenomen dat het PAB en de schadevergoeding van hulp van derden dezelfde schade dekken (bv. Cass. 25 januari 2016, S.15.0069/N, http://jre.juridat.iust.fgov.be/pdfapp/download_blob?ldpdf=N-20160125-2 of Pol.Rb. 8 september 2015, AR 14A296, *onuitgegeven*).

Als het PAB en de schadevergoeding voor hulp van derden dezelfde schade dekken, en het PAB en de integratietegemoetkoming niet dezelfde schade dekken, dan lijkt het vanuit dit perspectief niet voor de hand te liggen dat de schadevergoeding voor hulp van derden dezelfde schade dekt als de integratietegemoetkoming.

Minstens lijkt het onlogisch, incoherent en onbillijk om de schadevergoeding voor hulp van derden twee keer aan te rekenen, nu eens op het PAB en dan op de integratietegemoetkoming.

Dat klemt des te meer nu in gemeen recht de schadevergoedingen systematisch en noodgedwongen grotendeels *ex aequo et bono* worden bepaald. Zo noteert het arbeidshof dat de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde een rentevoet hanteerde van 4,5% voor de toekomstige schadeposten.

Deze bijkomende beschouwingen ten spijt, is de essentiële vraag in dit dossier evenwel welke schade vergoed wordt door de integratietegemoetkoming, en of die tegemoetkoming verminderd moet worden met de schadevergoeding voor de schadepost "hulp van derden".

4.6. Welke schade dekt de integratietegemoetkoming? Zij wordt toegekend bij een verminderde zelfredzaamheid (art. 2 §2 wet). Het bedrag ervan neemt toe in functie van de graad van vermindering van zelfredzaamheid. De regels ter zake liggen vervat in de artikelen 5 en 5ter van het KB van 6 juli 1987.

De graad van zelfredzaamheid wordt bepaald in functie van zes factoren (verplaatsingsmogelijkheden, voedsel nuttigen, persoonlijke hygiëne en kledij, woning onderhoud en huishoudelijk werk, toezicht en gevaar, communicatie en sociaal contact). Per factor worden punten toegekend, als volgt:

- één punt bij "*beperkte moeilijkheden of beperkte bijkomende inspanning of beperkt beroep op bijzondere hulpmiddelen*";
- twee punten bij "*grote moeilijkheden, of een grote bijkomende inspanning of uitgebreid beroep op bijzondere hulpmiddelen*";
- drie punten bij de "*onmogelijkheid zonder hulp van derden, zonder opvang in een aangepaste voorziening of zonder volledig aangepaste omgeving*".

Een persoon met een handicap die geen drie punten scoort, krijgt de integratietegemoetkoming niet omdat hij nood heeft aan hulp van derden; de tegemoetkoming lijkt dan eerder te slaan op de beperkte of grote "meerinspanning" die de betrokkene moet verrichten of de "hulpmiddelen" die moeten worden aangeschaft.

In casu echter is de zelfredzaamheid van de appellant met 16 punten verminderd. Voor een aantal factoren heeft hij dus zeker 3 punten gescoord. Bijgevolg kan aanvaard worden dat in casu zijn integratietegemoetkoming - minstens in de mate dat hij 3 punten scoorde - op dezelfde schade slaat als de gemeenrechtelijke schadevergoeding voor hulp van derden.

4.7. Aangezien *in casu* de integratietegemoetkoming en de schadevergoeding in die mate dezelfde schade dekken, rijst de vraag naar een juiste toepassing van de geciteerde wetgeving.

Vooraf merkt het hof nochtans op dat de regels betreffende het cumulatieverbod en de subroгатieplicht aanvankelijk vervat lagen in artikel 13 van de wet van 27 februari 1987. Deze bepaling werd opgeheven door artikel 129 van de programmawet van 24 december 2002. Het artikel 121 van diezelfde programmawet voerde een nieuwe regeling in, en verving daartoe artikel 7 van de wet van 27 februari 1987. Zowel het artikel 129 als het artikel 121 zouden pas in werking treden op 1 juli 2004 (art. 135 Programmawet 24.12.2002). Het artikel 121 werd evenwel vernietigd door het Arbitragehof bij arrest nr. 123/ 2004 van 7 juli 2004. Dat werd reeds twee dagen later gerepareerd door een programmawet van 9 juli 2004 (art. 157) die een nieuw artikel 7 invoerde. Ook deze nieuwe bepaling trad in werking op 1 juli 2004 (datum waarop artikel 13 buiten werking werd gesteld overeenkomstig voormeld artikel 129).

De tekst van het artikel 13 luidde als volgt:

§1. De door deze wet ingestelde tegemoetkomingen worden geweigerd of verminderd indien de gehandicapte krachtens een andere Belgische of een buitenlandse wetgeving of krachtens regelen van toepassing op het personeel van een volkenrechtelijke instelling aanspraak heeft:

1° op uitkeringen die hun grond vinden in een beperking van het verdienvermogen of op sociale uitkeringen betreffende ziekte en invaliditeit, de werkloosheid, de arbeidsongevallen, de beroepsziekten, de gezinsbijslagen, de rust- en overlevingspensioenen, de inkomensgarantie voor ouderen, in welk geval de inkomensvervangende tegemoetkoming wordt geweigerd of verminderd.

2° op uitkeringen die hun grond vinden in een gebrek aan of vermindering van de zelfredzaamheid, in welk geval de integratietegemoetkoming of de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden wordt geweigerd of verminderd.

Wanneer het bedrag van de in het eerste lid bedoelde uitkeringen lager is dan dat van de in deze wet bedoelde tegemoetkomingen, heeft de gehandicapte recht op het verschil. De Koning bepaalt hoe die andere uitkeringen worden aangerekend.

De gehandicapte is ertoe gehouden zijn aanspraak op de in het eerste lid bedoelde uitkeringen te doen gelden.

§2.(...).

De regels werden niet op geheel dezelfde wijze hernomen in het hoger geciteerde artikel 7 van de wet. Dit artikel 7 betreft het onderzoek naar het inkomen (inz. art. 7 §1 en §3). Deze tekst kan ook gelezen worden als een impliciet cumulatieverbod. Maar bij nader toezien is er een opmerkelijk verschil tussen het artikel 13 §1 van weleer en het huidige artikel 7 §2. Met name werd het eerste lid van artikel 13 §1 bewust niet hernomen in artikel 7 §2. De parlementaire werkzaamheden vermelden hieromtrent het volgende:

De in huidig artikel 13 bedoelde prestaties kunnen niet worden gecumuleerd met een tegemoetkoming. In de mate dat ze deel uitmaken van het belastbaar inkomen, is de algemene regel van de niet-cumuleerbare inkomsten (zie artikel 7) daar echter reeds op van toepassing. Dit is met name het geval met de prestaties inzake ziekte en invaliditeit, werkloosheid, arbeidsongevallen, beroepszlekten, rust- en overlevingspensioenen, de inkomensgarantie voor ouderen en het gewaarborgd inkomen voor bejaarden. Als belastbare inkomsten zijn zij immers niet cumuleerbaar met de tegemoetkomingen.

Enkel voor de kinderbijslag en de tegemoetkoming voor hulp van derde zal deze ingreep andere gevolgen hebben. Dit zijn geen belastbare uitkeringen en bijgevolg zijn zij niet onderworpen aan het algemene principe van niet-cumuleerbaarheid van inkomsten, terwijl zij op basis van het huidige artikel 13 wél onder het cumulverbod vielen.

Het laatste lid van paragraaf 1 van het huidige artikel 13, evenals paragraaf 2 werden opgenomen in het nieuw artikel 7 van de wet (artikel 134 van het ontwerp), dat betrekking heeft op de weerslag van de inkomsten op het recht op tegemoetkomingen.

(Parl. St., Kamer 2002-03, Doc 50, nr. 2124/001, p. 95).

De wetgever heeft het cumulatieverbod dus doelbewust aangepast en er niet-belastbare vergoedingen van uitgesloten. Inderdaad werd het huidige cumulatieverbod opgenomen onder artikel 7 dat het onderzoek naar het "inkomen" betreft. Een schadevergoeding voor hulp van derden is echter geen inkomen en is evenmin belastbaar. Het betreft derhalve een vergoeding die niet gevat is door het cumulatieverbod van artikel 7 §2 van de wet (cf. I. Boone, *Verhaal van derde-betalers op de aansprakelijke*, Intersentia, Antwerpen, 2009, p. 142; Arbh. Gent, 15 januari 2014, VAV, 2015/1, p. 48, JTT 2014, afl. 1181, 101).

Het artikel 7 werd aanvankelijk enkel uitgevoerd door artikel 8 van het KB. Dat artikel 8 verwijst naar de "belastbare inkomsten". Een KB van 22 mei 2003 (tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 juli 1987 betreffende de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming) voegde een artikel 8bis in. Dat viseert het kapitaal of de afkoopwaarde "ongeacht of ze al dan niet belastbaar is". Met de eerste rechter is het arbeidshof van oordeel dat deze toevoeging niet wettig is. Het uitvoeringsbesluit mist wettelijke basis en moet in die mate buiten toepassing worden gelaten overeenkomstig artikel 159 van de Grondwet, zoals geoordeeld door de eerste rechter.

Dat de woorden "ongeacht of ze al dan niet belastbaar is" werden ingevoerd bij KB van 22 mei 2003 toont overigens aan dat het uitvoeringsbesluit voorheen wel conform de wet was, zoals die werd

uitgelegd, toegelicht en gesitueerd in de parlementaire voorbereiding. Tot voor de introductie van artikel 8bis werd de kwestie geregeld door het (inmiddels derhalve opgeheven) artikel 30 van hetzelfde KB dat de geciteerde woorden niet bevatte.

De Koning had geen rechtsgrond om ook niet belastbare schadevergoedingen op te nemen in het cumulatieverbod.

4.8. Gelet op wat voorafgaat dient het hoger beroep te worden afgewezen als ongegrond.

De discussie die de FOD Sociale Zekerheid voert over het al dan niet opgebruikt zijn van het kapitaal of over de determinerende datum (die van het feit dat aanleiding gaf tot betaling van het kapitaal, van het vonnis of de aanvraag integratietegemoetkoming) kan niet tot een andere conclusie leiden en heeft derhalve in casu verder geen belang.

Het vonnis van de eerste rechter is te bevestigen, met dien verstande dat de gerechtskosten thans wel kunnen begroot worden.

5. Beslissing.

Het hof spreekt recht op tegenspraak, rekening houdend met de Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en inzonderheid op artikel 24 van deze wet,

Gelet op het eensluidend mondeling advies van het openbaar ministerie, uitgebracht door advocaat-generaal Peter Waterschoot, waarop de geïntimeerde opmerkingen formuleerde.

Verwerpt alle andere, ruimere of strijdige conclusies.

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch **ongegrond**.

Bevestigt het vonnis van 22 september 2015 van de arbeidsrechtbank Gent, afdeling Oudenaarde (A.R.nr. 14/819/A) in al zijn beschikkingen.

Legt de kosten van beide aanleggen, overeenkomstig artikel 1017, tweede lid Gerechtelijk Wetboek ten laste van de FOD Sociale Zekerheid.

Begroot deze kosten als volgt:

- aan de zijde van de FOD Sociale Zekerheid:	<i>niet begroot;</i>
- aan de zijde van S [REDACTED] D [REDACTED]:	<i>120,25 euro rechtsplegingsvergoeding eerste aanleg;</i>
	<i>160,36 euro rechtsplegingsvergoeding hoger beroep.</i>

Aldus gewezen door het arbeidshof Gent, afdeling Gent, zevende kamer, samengesteld uit Bruno LIETAERT, raadsheer in het arbeidshof, voorzitter, Koen De Jaeger, raadsheer in sociale zaken, benoemd als werknemer-arbeider, Etienne Jacob, plaatsvervangend raadsheer in sociale zaken, benoemd als zelfstandige, en in openbare terechtzitting van negentien oktober tweeduizend en zestien uitgesproken door Bruno Lietaert, voorzitter, met bijstand van Nadia Leus, griffier.

N. Leus K. De Jaeger - E. Jacob - B. Lietaert.

